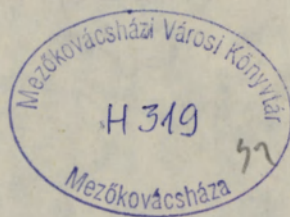

12

KUNAGOTA KÖZSÉG TANÁCSÁNAK
MEGALAKULÁSA ÉS TÖRTÉNETE

1950 - 1971.

2000 AUG. 24

HELYTÖRTÉNET 700.

KUNÁGOTA KÖZSÉG TANÁCSÁNAK MEGALAKULÁSA ÉS TÖRTÉNETE

Felszabadulásunk 35., a Tanácsok megalakulásának 30. évfordulóját ünnepeljük. A felszabadulás óta eltelt idő történelmileg viszonylag nagyon rövid, de népünk életében olyan sorsfordulatot jelentett, amelyben elsüllyedt az átkos emlékü régi feudális, kapitalista úri világ, az összes nyomorával, nélkülözésével, jogfosztottságával, elnyomásával együtt. Munkások, parasztok, haladó értelmiségiek foglalták el az állami élet minden területét. A felszabadulásunkat követő 4. esztendőben a magyar nép új alkotmánya kimondta " Hazánkban minden hatalom a dolgozó népé ". A felszabadulás után megalakult nemzeti bizottságok is mint néphatalmi szervek működtek, később azonban a koalíciós pártok politikai szerveiként fejtették ki tevékenységüket. Sok tekintetben előhírnökei voltak a tanácsrendszerben megtestesülő népi igazgatási gondolatnak. A fordulat éve, a proletárdiktatúra teljes győzelme után már megvoltak a feltételek a szocialista rendszerű államszervezet kiépítésére és benne a tanácsok megalakítására.

Az 1950-ben létrejött tanácsrendszer gyökeres változást eredményezett népi demokratikus államunk fejlődésében. Az első tanácsok a Szovjetunió szovjetjeinek tapasztalatait, valamint az 1919. évi Magyar Tanácsköztársaság forradalmi hagyományait hasznosítva az 1950. évi I. törvény alapján kezdték el működésüket. Az I. tanácstörvény I. fejezetének 1. §-a szerint: " A helyi tanácsok a dolgozó nép köréből a széleskörű demokrácia alapelvei szerint választott és a demokratikus centralizmus elveinek megfelelően egymás alá- és fölérendelt szervek, amelyek működési területükön a dolgozó nép egységes államhatalmát képviselik, biztosítják a tervszerűséget az állami élet minden vonatkozásában, ellátják a gazdasági, társadalmi és kulturális vezetés feladatait, valamint általában az államigazgatás helyi tennivalóit. A tanács tagjait az illető te-

rület választópolgárai választják meg és őket illeti meg a visszahívás joga is. A választások megtartásáig a tanács tagjait és póttagjait a Magyar Függetlenségi Népfront Országos Tanácsa hívja be és őt illeti meg a visszahívás joga is.

A községi tanácsok megválasztásáról, megalakulásáról, feladatairól és működéséről a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 254/1950. /:X.21.:/ Mt számú rendelete intézkedett. E szerint Kunágota Község Tanácsát is 1950. október 22-én választották meg 4 évi időtartamra, általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással. Ez a választás lajstromos szavazással történt, ekkor még nem alakítottak ki választókerületeket. A megválasztott tagok száma 122, ebből 41 póttanács tag volt. Az első alakuló tanácsülés 1950. október 26-án zajlott le, a szegényesen berendezett tanácsteremben.

Szaniszló János, akkori párttitkár üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta az ülést. A Himnusz eléneklése után rövid megnyitó beszédben ismertette a tanácsok jelentőségét és a választás eredményét. A tanács tagjai közül megválasztották a jegyzőkönyv-vezetőt, aki felolvasta a tanács tagok és a póttagok névsorát, valamint a jegyzőkönyv-hitelesítőket. Az elnök a megválasztott tanács tagokat megbízólevelük felmutatására kérte fel, és ezzel megalakultnak jelentette ki a tanácsot. Ezután került sor a végrehajtó bizottság tagjainak megválasztására. Katona Antalt vb. elnöknek, Szilágyi Istvánt vb. elnök-helyettesnek, és titkárának Bánfi Andrást választották meg. Katona Antal megköszönte választóinak bizalmát és biztosította a dolgozókat odaadó munkájáról. A község tömegszervezetei üdvözölték a megalakult tanácsot, majd az Internacionálé eléneklésével végetért a gyűlés.

A tanács havonként, a végrehajtó bizottság kéthetenként ülésezett. A decemberi tanácsülésen megválasztották az állandó bizottságokat:

- Pénzügyi - Gazdasági,
- Mezőgazdasági - Kereskedelmi,
- Egészségügyi és Szociálpolitikai,
- Oktatási és Népművelési,
- Begyűjtési Állandó Bizottságok.

Az újonnan megválasztott tanácsunknak már az alakuló ülésen meg kellett birkóznia a legégetőbb problémákkal. Biztosítani kellett a lakosság élelmiszerellátását, nagy szerepet töltött be a terménybegyűjtés és az adóbehajtás népszerűtlen feladata.

- Egy kh földterület után 80 kg búzát, napraforgót, vagy kukoricát kellett beszolgáltatni. Ezen kívül volt tojás, sertés és szarvasmarha beszolgáltatás. A jegyrendszer bevezetésekor akinek volt elegendő búzatermése, az fejenként meghagyhatott 3 q-t családjá számára. Ugyanakkor ezek a családok kenyérjegyet nem kaphattak, hanem maguk sütötték meg kenyерüket. Aki nem tett eleget beszolgáltatási kötelezettségének elzárással és elkobzással büntették.

Hasonló súllyal szerepelt az időszerű mezőgazdasági munkák szervezése, a jövő évi gabona és takarmányszükséglet biztosítása. A kéthetenként tartott vb-ülések napirendjén minden esetben szerepelt az időszerű munkák állásáról készített jelentés. A jelentések részletesen elemezték a teljesítéseket és a soronkövetkező feladatokat. 1950. őszén a kukorica, napraforgó, cukorrépa betakarítása, a szárvágás, mélyszántás és a vetés igen komoly nehézségekbe ütköztek.

Az új tanácsrendszer első időszaka nem hozta meg minden vonatkozásban a várt eredményt. Negatívan hatott a személyi kultusz időszaka, a túlfeszített begyűjtés, az irreális adókivetés. Mindez gyengítette a tanács- és a tömegek közötti kapcsolatot. Az 1954-ben elfogadott II. tanácstörvény a tanácsi munka továbbfejlesztését célzó intézkedést hozott, de alapvető változásokat

nem sikerült elérni. Tanácstagi választókerületeket hoztak létre. Nálunk 70 körzetet alakítottak ki és minden körzetnek volt egy tanácstagja. Történtek intézkedések a hibák kiküszöbölésére is, de a végrehajtást az ellenforradalom megakadályozta. Községünkben az ellenforradalom 1956. október 28-án /: vasárnap :/ este 6 óra felé kezdődött. Katona Antal vb. elnök lakásán megjelentek a járási Tanács képviselői, hogy alakítsák meg a községben a Forradalmi Tanácsot. Mire beértek a tanácsházára, a lakosság nagyrésze már felvonult a piactéren. Az Ellenforradalmi Tanács 30 taggal szervezkedett: Bodor György elnöklelvel. Egyik tag elszavalta a Nemzeti dalt, és beszédet mondott, melyben éltette az Ellenforradalmi Tanácsot. A tanácsi vezetőket kizavarták a tanácsházáról és kiáltozták, "Le a kommunistákkal, Katonát fel kell akasztani". Az ellenforradalmárok elfoglalták a tanácsháza épületét, a jegyzőkönyveket és az iratokat elégették, csak az anyakönyveket, adófőkönyveket és birtokiveket hagyták meg. Urbán József az akkori vb. titkár az ellenforradalmárok kezéhez juttatta a titkos iratokat, /: kuláklista, jellemzések, stb.:/ Hornok Györgyöt és Katona Antalt három napig a volt csendőri épületben fogva tartották. 1956 november 10-én megalakult az MSZMP Szervező Bizottsága, tagjai voltak:

- Fábián János,
- Juhász János,
- Borsos Béla,
- Halász János,
- Hornok György,
- Katona Antal.

Ezen a napon Katona Antalnak munkába kellett volna állni, de a nemzetőrök és a csendőrök elzavarták. 1956. december 7-én a karhatalmisták az Ellenforradalmi Tanács tagjait letartóztatták és helyreállították a rendet. 1957. január 10-én megalakult az MSZMP helyi alapszervezete, amely már következetesen és határozottan szüntette meg a párt, a társadalmi és a gazdasági életünkben meglévő hibákat. Ez az alapszervezet 300 taggal működött. 1957-ben megszűnt a begyűjtési rendszer, és

megváltozott az adózási rendszer is. 1957. márciusában újjá alakultak a községben a termelészövetkezetek, összesen 119 taggal:

- Bercsényi Mg Tsz	42	taggal
- Uj Alkotmány Tsz	29	"
- Petőfi Tsz	48	"

Minden ülésen súlyponti feladat volt a termelészövetkezetekben folyó aktuális mezőgazdasági munkák menete. Feladatuk volt a termelészövetkezetek szervezésének irányítása.

1957-ben a Tanács elkészítette a 15 éves távlati fejlesztési tervet. - A későbbiek során e tervet több esetben módosítani kellett. -

Az 1958. és 1959. évi tanácsüléseken ismét visszatérő téma volt a termelészövetkezet tevékenysége, az adóztatási feladatok végrehajtása.

A tanácstagok tanácsülésen való megjelenésével már ebben az időben is probléma volt, mert csak 65 - 70 % -os volt a megjelenési arány. A tanácstagok választóiknak félévenként számoltak be a tanácsban kifejtett tevékenységükről, és a jobb tanácstagi munka elősegítése érdekében tanácstagi oktatásban részesültek.

1960-ban a mezőgazdaság szocialista átszervezésével az Uj Alkotmány termelészövetkezet feloszlott és a meglévő kettőbe tömörült a parasztság. A tanácsi vezetőknek az agitációs munkában is igen nagy feladat jutott.

A község lakosságának tájékoztatására 1960. júniusában hangos-hiradó berendezést vásároltak.

Nagy esemény volt az első televízió megvásárlása, amit a kultúrházban helyeztek el. Hozzájárultak a szentesi tv-adó létesítéséhez 11.000,-Ft-tal.

1961. augusztus 19-én ünnepi tanácsülést tartottak a kultúrházban, melyen résztvett Bang Jong Gak, a Koreai Népi Demokratikus

Köztársaság budapesti attaséja.

A mozi helyiség korszerűsítésére 1962-ben 200.000,-Ft-ot fordított a tanács, ugyanakkor határozta el a boncház építését is.

A község járdásítására és a villanyhálózat korszerűsítésére igen jelentős összeget fordítottak.

1963. március 2-án tartotta alakuló ülését az újraválasztott tanács. A női egyenjogúság érvényesítése érdekében a tanácstagok soraiban növelték a nők arányát. A Járási Tanács képviselője: Csulik Mihály, -aki korábban a kunágotai községi tanácsnál vb. titkárként tevékenykedett, -kérte a férfi tanácstagokat, hogy segítsék a nőket tanácstagi munkájukban. Ebben az évben javult a tanácstagok tanácsülésen való megjelenési aránya, Vindics Jánosné tanácstag kitüntetést kapott az Országos Béke-tanácstól, jó tanácstagi munkájáért.

A dolgozók általános iskolájának beindításával lehetőséget biztosítottak az általános műveltség megszerzésére azoknak, akik ettől elmaradtak. 1963. szeptember hó 2-án mezőgazdasági szak-középiskola indult be 30 jelentkezővel. A tanács létesített ösztöndíjalapot, amelyből 5 főnek folyósítottak havonta 500,-Ft-ot. Megépítették az általános iskolásoknak a politechnikai műhelyt. Már ebben az időben is kevés volt az óvodai férőhelyek száma, és ezen a nyári napközi otthonos óvoda beindításával próbáltak enyhíteni.

A község belterületének szépítése és fejlesztése érdekében megalkotta 1/1966. /:V.1.:/ számú rendeletét.

Vinaze Illésné anyakönyv-vezető "Kiváló dolgozó" kitüntetést kapott kimagasló munkájáért.

1967. május 1-én beindult a községi tanács bölcsődéje 20 férőhellyel, melyre 370.000,-Ft-ot fordítottak. Elkészítették a törpevizmű tervét, ami 36.000,-Ft-ba került, ugyanakkor a kivitelezésre nem tudtak anyagi fedezetet biztosítani.

Az 1967-es választás következtében új vb. elnök került a tanács élére, Borsos Béla személyében. A tanácstagok száma 50 főre csökkent, és jelenleg is változatlan. A tanács kéthavonként, a végrehajtó bizottság pedig havonként ülésezett.

1969-ben került sor a könyvtár bővítésére, valamint a sportpályán fürdő és öltöző építésére.

A cigánytelep felszámolása érdekében a tanács megtette az első lépéseket: 3 cigánycsaládnak ingyenes telekhasználati jogot biztosított új lakás építésére, és az építkezési költségek hozzájárulásához 17.000,-Ft-ot biztosított.

Oláh András vb. titkár 1969. szeptember 30-i hatállyal kérte nyugdíjazását, és helyére Nádházi László került - aki jelenleg is ezt a tisztséget tölti be.

A tanácsülések napirendje után, a bejelentések zömét a községejlesztési hozzájárulás törlése iránti kérelmek tették ki. Az 1971. évi I. törvény ezt a hatásköre a végrehajtó bizottságra ruházta, majd 1976-ban a szakigazgatási szerv hatásköre lett.

A lakosság kenyérellátásának javítása érdekében sütőüzem beindítását szorgalmazta a tanács, és a húsellátás érdekében a hatósági húsboltba hűtőkamrát építettek.

Az iskolai oktatás szemléltetőeszközeinek beszerzésére beindította a tanács az "Egy napot az iskoláért" mozgalmat, amely igen szép eredménnyel zárult. Ez a mozgalom 1979-ben ismét életre kelt.

1970. október 24-én ünnepi tanácsülés keretében emlékeztek meg a tanácsok megalakulásának 20. évfordulójáról. A tanácsban végzett társadalmi munkájuk elismeréseként 9 főt ezüst fokozatú, 15 főt pedig bronz fokozatú jelvénnel tüntettek ki.

Az 1971. évi I. törvény megszüntette a tanácsok kettős alárendeltségét, megnövelte a testületek önállóságát, felelősségét. E törvény még ma is érvényben van, ezért erről az időről mi most nem kívánunk számot adni. Növelte a tanácsi munka hatékonyságát, tartalmi színvonalát. A lakossággal való kapcsolat erősítésének jól bevált formái a falugyűlések. Ez a fórum alkalmas arra, hogy a település községpolitikai tervét, közép-távú beruházások fejlesztését a lakossággal együtt tárgyalják meg, vagyis vonják be őket az ügyek intézésébe. A megyei tanácstagok választása közvetett módon történik. Megyei tanácstagunk: Gyalog Mihály tsz-elnök.

A tanácsi rendszer fejlesztése szempontjából végtelen nagy jelentőséggel bír az MSZMP X. kongresszusának határozata, amely az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztését szolgálta. Tanácsaink feladata a jövőben is az, hogy helyesen képviseljék és biztosítsák a gyakorlati végrehajtás során a párt általános politikai, gazdasági, kulturális, egészségügyi és kommunális feladatainak végrehajtását.

Most ismét tanácsválasztások elé nézünk. A legközelebbi tanácsválasztáskor megválasztásra kerülő tanácstagok minden bizonynyal aktívabb munkát fognak kifejtteni. Ezzel biztosítottnak látszik a párt- és állami határozatokból adódó feladatok mindteljesebb végrehajtása.

Tanácsunk megalakulásáról és működéséről 1950-1958. adatok nem álltak rendelkezésünkre. Ezért erről az időszakról Katona Antal, Szilgyi István és Borsos Béla alapító tanácstagok elmondása alapján számoltunk be.

A tanácsok tevékenységében a legnehezebb az ellenforradalom időszaka volt. Mivel ezt a pályaművet tanácsunk történetéről készítettük, és ehhez írásos dokumentumok nem álltak rendelkezésünkre, ezért emeltük ki az ellenforradalom időszakát.

Forrásmunkák:

- 1./ A tanácsok Békés megyében 1950-1975.
- 2./ Tanácsülési jegyzőkönyvek 1958-1971.
- 3./ Katona Antal, Szilágyi István és
Borsos Béla elmondásai.

A pályaművet készítették: Asztalos Józsefné
Dohar Jánosné
Papp Jánosné

Készült: Kunágótán, 1980. február 26-án.